

Zimoviská netopierov v Horehronskom podolí

Marcel UHRIN¹ & Peter URBAN²

¹ Správa NP Muránska planina, J. Kráľa 12, SK-050 01 Revúca; Slovensko, uhrin@sopsr.sk

² ŠOP SR, COPK, Lazovná 10, SK-974 01 Banská Bystrica; Slovensko, urban@sopsr.sk

Horehronské podolie z hľadiska výskumu netopierov nie je dostatočne preskúmanou oblasťou. Častejšie boli kontrolované len Márnikova diera a prístupná Bystrianska jaskyňa (Gaisler & Hanák 1972, 1973). Okrem týchto jaskýň boli v oblasti skontrolované ďalšie tri umelé podzemné priestory (pozri tiež Lehotská et al. 2001). V budúcnosti bude potrebné pozornosť zamerať na ďalšie krasové regióny tohto orografického celku. Celkom je tu evidovaných 80 jaskýň (Bella & Holúbek 1999, Kámen 1971, Mitter 1987, Skřivánek 1962).

Bystrianska jaskyňa

Alternatívne názvy. Stará jaskyňa – Nová jaskyňa.

Lokalizácia. (7183, 566 m n. m.) – stredné Slovensko, Horehronské podlie (270), k. ú. Valaská. Nachádza sa v Bystrianskom podhorí na južnom okraji obce Bystrá neďaleko rekreačného strediska Tále. Vchod leží na úpätí SZ svahu Chodorového vrchu.

Popis. Sprístupnená jaskyňa s celkovou dĺžkou asi 2 km. Sprístupnený úsek má 490 m. Jaskyňa má aktívny vodný tok, nachádzajú sa tu predovšetkým vysoké, úzke puklinové priestory, menej oválne chodby (Bella et al. 1997).

Zhrnutie poznatkov. Zaznamenaná hibernácia 6 druhov netopierov (tab. 1). Najvyššiu abundanciu dosahuje *R. hipposideros*.

Sčítavateľa. Na sčítaniach sa podieľali M. Brinzík, J. Kollerová, B. Lehotská, R. Lehotský, M. Noga, L. Obrtlíková, J. Taliga, M. Uhrin, P. Urban, I. Valach, P. Zalubel. Zo sezón 1999/2000 a 2000/2001 poskytla viac údajov správkyňa jaskyne, pani Vrabcová.

Stav ochrany. Jaskyňa je od roku 1968 sprístupnená.

Ďalšie údaje. 5. 11. 1995 – *Rhip* (15), *Myotis* sp. (1), 30. 11. 1999 – *Rhip* (83), 9. 1. 2000 – *Rhip* (81), *Mmyo* (18), *Paur* (2), 16. 1. 2000 – *Rhip* (114), *Mmyo* (7), *Paur* (3), 22. 1. 2000 – *Rhip* (92), *Mmyo* (9), *Paur* (3), 10. 3. 2000 – *Rhip* (96), *Mmyo* (4), *Paur* (1), 30. 3. 2000 – *Rhip* (60), *Mmyo* (4), 30. 11. 2000 – *Rhip* (71), *Mmyo* (4), 4. 1. 2001 – *Rhip* (119), *Mmyo* (3), 4. 3. 2001 – *Rhip* (126), *Mmyo* (6), *Mmys* (1), 8. 4. 2001 – *Rhip* (42), *Mmyo* (1), *Mmys* (1).

Márnikova diera

Alternatívny názov. Márnikova jaskyňa.

Lokalizácia. (7186, 770 m n. m.) – stredné Slovensko, Horehronské podolie (270), k. ú. Šumiac. Jaskyňa je prístupná zo štátnej cesty Červená Skala – Heľpa vpravo za železničným priecestím pred osadou Zlatno. Vchod, viditeľný z cesty, sa nachádza na okraji borovicového lesa.

Popis. Inaktívna fluviokrasová jaskyňa s dĺžkou 450 m.

Výskum netopierov. K dispozícii sú informácie od roku 1995.

Tab. 1. Výsledky zimných sčítaní netopierov v Bystrianskej jaskyni

Dátum / druh	<i>Rfer</i>	<i>Rhip</i>	<i>Mmyo</i>	<i>Moxy</i>	<i>Mema</i>	<i>Msp.</i>	<i>Paur</i>	spolu
12. 2. 1969	–	67+30	15	1	–	–	1	84+30
II. 1988	–	18	5	–	1	–	1	25
21. 1. 1998	1	69	4	2	–	1	–	77
20. 2. 2000	–	92	3	–	–	–	1	96
14. 2. 2001	–	125	4	–	–	–	1	130

Sčítavateľa. Sčítanie v jaskyni organizujú M. Uhrin a E. Hapl, jednotlivých akcií sa zúčastnili Lucia Bobáková, Marek Brinzík, Laura Dittel, Ivan Horáček, Josef Hotový, Štefan Matis, Ján Obuch, Peter Pjenčák.

Zhrnutie poznatkov. V jaskyni sa zaznamenala hibernácia 6 druhov netopierov, faunisticky významný je nález netopiera pobrežného (*M. dasycneme*). Podobne ako na iných lokalitách, aj v Márnikovej diere sa dokumentoval nárast početnosti *R. hipposideros* (tab. 2).

Stav ochrany. Jaskyňa je vzhľadom na svoju polohu často navštevovaná.

Ďalšie údaje. 14. 12. 1994 – *Rhip* (6). Netting: 13. 10. 1993 – *Bbar* (2), 28. 8. 2000 – *Rhip* (det.), *Mema* (1).

Štôlna nad Krpáčovom

Lokalizácia. (7183, 930 m n. m.) – stredné Slovensko, Horehronské podolie (270), k. ú. Krpáčovo. Vchod leží nad cestou vedúcou z Tál'ov na Krpáčovo, v smrekovom lese.

Popis. Rovná, ca 10 m dlhá štôlna, ktorá je ďalej zavalená.

Sčítavateľa. Spočítanie uskutočnil Peter Urban len v roku 1997.

Zhrnutie poznatkov. 28. 12. 1997 – neg. V štôlni neboli zistené zimujúce netopiere.

Ďalšie údaje. 5. 7. 1999 – *Rhip* (1).

Štôlna vo Valkovni

Lokalizácia. (7186, 720 m n. m.) – stredné Slovensko, Horehronské podolie (270), k. ú. Valkovňa. Jedná sa o štôlnu – podzemný náhon od rieky Hron k bývalému hámvu v osade Nová Maša. Štôlna, ktorá prechádza popod štátnu cestu Červená Skala – Brezno.

Popis. Ide o rovnú štôlnu s chodbou klenbovitého tvaru s výškou ca 2 m. Rozdelené je na kratšie, asi 30 m dlhé úseky. Každý úsek má 2 vchody, v Novej Maši sa zachovali 3 úseky týchto štôlní vedľa seba.

Výskum netopierov. Lokalita bola skontrolovaná len raz 29. 12. 1994.

Zhrnutie poznatkov. 29. 12. 1994 – *Rhip* (2).

Tab. 2. Výsledky zimných sčítaní netopierov v Márnikovej diere

Dátum / druh	<i>Rhip</i>	<i>Mmyo</i>	<i>Mema</i>	<i>Mdau</i>	<i>Mdas</i>	<i>Msp.</i>	<i>Bbar</i>	spolu
28. 2. 1995	17	–	–	–	–	–	–	17
29. 1. 1996	13	–	–	1	–	–	–	14
26. 1. 1997	13	–	–	–	–	–	–	13
28. 1. 1998	16	–	–	–	–	1	–	17
1. 1. 1999	22	1	4	1	1	–	2	31
2. 2. 2000	25	–	–	–	–	–	1	26
2. 2. 2001	24	1	1	–	–	–	–	26

Sčítavatelía. Kontrolu lokality uskutočnil Marcel Uhrin a Samuel Pačenovský.

Stav ochrany. Lokalita nie je navštevovaná, v budúcnosti pravdepodobne dôjde k jej zavaleniu.

Literatúra

- BELLA P., ELIÁŠ M. & KASÁK J., 1997. *Slovensko. Sprístupnené jaskyne*. Knižné centrum, Žilina, 62 pp.
- BELLA P. & HOLÚBEK P. (eds.), 1999: *Zoznam jaskýň na Slovensku (stav k 31. 12. 1998)*. MŽP SR, Bratislava, 268 pp.
- GAISLER J. & HANÁK V., 1972: Netopýři podzemních prostorů v Československu. *Sborn. Západočes. Muz., Plzeň, Přír.*, **7**: 3–46.
- GAISLER J. & HANÁK V., 1973: Apercu de chauves-souris des grottes slovaques. *Slov. Kras*, **11**: 73–84.
- KÁMEN S., 1971: *Tisovský a Muráňský kras*. Nepubl. rukopis, archív SMOPaJ, Liptovský Mikuláš.
- LEHOTSKÁ B., MATIS Š. & UHRIN M., 2002: Príloha katalógu zimovísk netopierov Slovenska: Prehľad skontrolovaných lokalít bez nálezů netopierov. *Vespertilio*, **6**: 349–356.
- MITTER P., 1987: Sledovanie zmien krasového ekosystému na príklade Šumiackeho krasu. *Pam. Prír.*, **18**(6): 236–238.
- SKŘIVÁNEK F., 1962: Geologický a geomorfologický výzkum severovýchodního výběžku Muráňského krasu. *Čs. Kras*, **13**: 89–120.